

บทที่ 3 ระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษาในภาวะผู้นำของนักศึกษาระดับปริญญาโทหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สำหรับผู้บริหาร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีระเบียบวิธีการศึกษาดังนี้

3.1 ขอบเขตการศึกษา

3.1.1 ขอบเขตเนื้อหา

เนื้อหาในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วยภาวะผู้นำของนักศึกษาระดับปริญญาโทหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตสำหรับผู้บริหาร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยจะพิจารณาประเมินระดับความรู้สึกหรือการรับรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สำหรับผู้บริหาร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยใช้ทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ Bass and Avolio (Bass and Avolio, 1999) ซึ่งแบ่งพฤติกรรมผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มแรกคือ กลุ่มที่มีแนวโน้มการแสดงพฤติกรรมผู้นำการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างมาก (องค์ประกอบความสนใจ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นการใช้ปัญญาและการมุ่งความสำคัญเป็นรายคน) กลุ่มที่สองคือ กลุ่มที่มีแนวโน้มที่จะใช้วิธีการให้รางวัลและวิธีการที่เป็นมาตรการแก้ไข (องค์ประกอบการให้รางวัลตามสถานการณ์ การบริหารแบบวางเฉย และการบริหารแบบขาดภาวะผู้นำ) และกลุ่มที่สามคือ ผู้นำที่มีภาวะความเป็นภาวะผู้นำน้อยมาก และได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำของนักศึกษาระดับปริญญาโทหลักสูตรบริหารธุรกิจ มหาบัณฑิตสำหรับผู้บริหาร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ด้านการทำงานเป็นทีมใช้ทฤษฎีของ Romig (1996) ซึ่งพบว่าการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิผลนั้น ประกอบด้วย 5 ด้านได้แก่ การติดต่อสื่อสาร (Communication) ความร่วมมือ (Cooperation) การประสานงาน (Coordination) ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Breakthrough) และการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง (Continuous Breakthrough)

3.1.2 ขอบเขตประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจ สำหรับผู้บริหาร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดขนาดประชากรจำนวน 111 ราย ทำการศึกษาเฉพาะนักศึกษาระดับปริญญาโทหลักสูตรบริหารธุรกิจ

มหาวิทยาลัยสำหรับผู้บริหาร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รหัสนักศึกษา 53 (รุ่นที่ 11) และ รหัสนักศึกษา 54 (รุ่นที่ 12) ซึ่งกำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนนักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตสำหรับผู้บริหาร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รหัสนักศึกษา 53 (รุ่นที่ 11) และ รหัสนักศึกษา 54 (รุ่นที่ 12) และ รหัสนักศึกษา 54 (รุ่นที่ 12)

นักศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รหัสนักศึกษา 53 (รุ่นที่ 11)	55	49.55
รหัสนักศึกษา 54 (รุ่นที่ 12)	56	50.45
รวม	111	100.00

จากตารางที่ 1 แสดงจำนวนนักศึกษาระดับปริญญาโทหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตสำหรับผู้บริหาร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รหัสนักศึกษา 53 (รุ่นที่ 11) จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 49.55 และ รหัสนักศึกษา 54 (รุ่นที่ 12) จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 50.45

3.2 วิธีการศึกษา

3.2.1 ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

ผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่มีความสำคัญ ซึ่งประกอบด้วยข้อมูล 2 ประเภท คือ

1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลนักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตสำหรับผู้บริหาร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 111 ราย รหัสนักศึกษา 53 (รุ่นที่ 11) และ รหัสนักศึกษา 54 (รุ่นที่ 12) ซึ่งกำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 โดยใช้แบบสอบถาม

2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยการค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือและเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง

3.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ คือ แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ ระดับตำแหน่งงาน ระยะเวลาทำงานและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำ ประกอบด้วยคำถามที่พัฒนาจากแบบทดสอบภาวะผู้นำเชิงพหุองค์ประกอบ MLQ-6S (Multifactor Leadership Questionnaires) สร้างโดย Bass และ Avolio (สุเทพ พงศ์ศิริวัฒน์, 2548: 400) ประกอบด้วยคำถามจำนวน 21 ข้อ แบ่งองค์ประกอบต่างๆ ของผู้นำ 7 องค์ประกอบ โดยคะแนนแต่ละองค์ประกอบมาจากการรวมคะแนนจากแบบสอบถาม ประกอบด้วย

องค์ประกอบที่ 1: อำนาจดึงดูดใจ หรือบารมี จำนวน 3 ข้อ (ในข้อ 1, 8, 15) บ่งชี้ว่าสามารถทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความไว้วางใจ เลื่อมใสศรัทธาให้ความนับถือต่อท่าน ซึ่งท่านทำได้ โดยการเสียสละ สร้างความหวังและความฝันที่เป็นไปได้ รวมถึงพฤติกรรมเป็นแบบอย่างที่ดี

องค์ประกอบที่ 2: การสร้างแรงบันดาลใจ จำนวน 3 ข้อ (ในข้อ 2, 9, 16) บ่งชี้ว่าสามารถกำหนดวิสัยทัศน์โดยใช้วิธีการต่างๆ เช่น สัญลักษณ์และภาพลักษณ์ที่เหมาะสมเพื่อจูงใจผู้ตามให้ผูกพันต่องานและพยายามช่วยให้ผู้ตามรู้สึกว่าการงานของคุณมีความหมายและสำคัญ

องค์ประกอบที่ 3: การกระตุ้นการใช้ปัญญา จำนวน 3 ข้อ (ในข้อ 3, 10, 17) บ่งชี้ว่ามีความสามารถในการทำให้เกิดมุมมองใหม่ต่องาน รู้จักคิดหาหลายๆทางเลือกในการแก้ปัญหา เป็นต้น ซึ่งทำได้โดยช่วยให้เกิดการทำนายแก่ผู้ตามให้มีความอยากรู้ อยากซักถาม อยากพิสูจน์ คำนิยม และความเชื่อต่างๆขององค์กร ผู้นำต้องสร้างบรรยากาศแห่งความอดทนและความเป็นมิตรต่อกัน

องค์ประกอบที่ 4: การมุ่งความสัมพันธ์เป็นรายคน จำนวน 3 ข้อ (ในข้อ 4, 11, 18) บ่งชี้ถึงระดับความสนใจที่ท่านมีต่อความเป็นอยู่ของผู้ตาม มีการมอบหมายงาน โครงการให้เป็นรายบุคคล พร้อมคอยช่วยเหลือใกล้ชิด รวมทั้งช่วยเหลือคนที่เข้ากับกลุ่มได้ยาก

องค์ประกอบที่ 5: การให้รางวัลตามสถานการณ์ จำนวน 3 ข้อ (ในข้อ 5, 12, 19) บ่งชี้ถึงระดับที่ได้แจ้งให้ผู้ตามทราบถึงเงื่อนไขในการทำงานกับผลตอบแทนที่จะได้รับ โดยยึดความคาดหวังที่ท่านมีต่อเขา และพฤติกรรมที่ท่านแสดงการยอมรับในผลงาน

องค์ประกอบที่ 6: การบริหารแบบวางเฉย (เชิงรุก-เชิงรับ) จำนวน 3 ข้อ (ในข้อ 6, 13, 20) บ่งชี้ว่าได้ทำตามเงื่อนไขของการทำงานให้แก่ผู้ตามหรือไม่ บอกระดับฐานของงานที่ท่านพอใจ

องค์ประกอบที่ 7: การบริหารแบบขาดภาวะผู้นำ จำนวน 3 ข้อ (ในข้อ 7, 14, 21) บ่งชี้ว่าได้ใช้ความพยายามน้อยมาก โดยการปล่อยให้ทุกอย่างดำเนินการไปเอง โดยไม่ให้ความสนใจว่างานจะสำเร็จและจะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องช่วยเหลือแต่อย่างใด

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีม ประกอบด้วยคำถามที่พัฒนาจากแบบสอบถามของ อารีย์ อุณหสุทธยานนท์ (2551) ที่สร้างตามแนวคิดของ Romig (1996) ประกอบด้วยคำถามจำนวน 25 ข้อ แบ่งเป็น 5 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1: การติดต่อสื่อสาร	จำนวน 5 ข้อ
องค์ประกอบที่ 2: ความร่วมมือ	จำนวน 5 ข้อ
องค์ประกอบที่ 3: การประสานงาน	จำนวน 5 ข้อ
องค์ประกอบที่ 4: การมีความคิดสร้างสรรค์	จำนวน 5 ข้อ
องค์ประกอบที่ 5: การปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง	จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 4 ปัญหาที่พบและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของนักศึกษาระดับปริญญาโทหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตสำหรับผู้บริหาร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้

คำถามในแบบทดสอบด้านภาวะผู้นำใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งการแสดงผลของพฤติกรรมเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ (สุเทพ พงศ์ศิริวัฒน์, 2548: 400)

ระดับความถี่	คะแนน
บ่อยมาก	4
ค่อนข้างบ่อย	3
บางครั้ง	2
นานๆ ครั้ง	1
ไม่เคยเลย	0

การแปลผลคะแนนของแต่ละองค์ประกอบ

9 – 12 คะแนน = ระดับสูง

5 – 8 คะแนน = ระดับปานกลาง

0 – 4 คะแนน = ระดับต่ำ

เมื่อได้รับคะแนนจากการทำแบบทดสอบ MLQ-6S แล้วนำคะแนนที่ได้ ออกเป็นสามกลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 เป็นคะแนนขององค์ประกอบที่ 1-4 ซึ่งใช้ในการวัดความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงว่าอยู่ในระดับใด หากคะแนนองค์ประกอบในข้อนี้สูงบ่งชี้ว่าผู้ตอบมีแนวโน้มแสดงพฤติกรรมแบบเปลี่ยนสภาพค่อนข้างมาก

กลุ่มที่ 2 เป็นคะแนนขององค์ประกอบที่ 5, 6 เป็นคะแนนที่ใช้วัดภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน หากคะแนนองค์ประกอบในข้อนี้สูง หมายความว่าผู้ตอบมีแนวโน้มที่จะใช้ภาวะผู้นำที่ให้รางวัล เพื่อแลกเปลี่ยนกับความพยายาม

กลุ่มที่ 3 เป็นคะแนนขององค์ประกอบที่ 7 เป็นคะแนนที่ใช้วัดภาวะผู้นำแบบปล่อยตามสบาย หากคะแนนองค์ประกอบในข้อนี้สูง หมายความว่าผู้ตอบขาดความเอาใจใส่ทั้งต่องานที่รับผิดชอบและต่อผู้ใต้บังคับบัญชาจึงเหมือนการไร้ภาวะผู้นำ

คำถามในส่วนการทำงานเป็นทีมใช้มาตราการวัดแบบ Rating Scale โดยแบ่งพฤติกรรมเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ (อารีย์ อุดมสุทธิยานนท์, 2551: 82)

ระดับความถี่	คะแนน
ตรงกับการปฏิบัติมากที่สุด	5
ตรงกับการปฏิบัติมาก	4
ตรงกับการปฏิบัติปานกลาง	3
ตรงกับการปฏิบัติน้อย	2
ตรงกับการปฏิบัติน้อยที่สุด	1

เกณฑ์การแปลผลคะแนนแบ่งออกเป็น 5 ระดับดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00	หมายถึง	การทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49	หมายถึง	การทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49	หมายถึง	การทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49	หมายถึง	การทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49	หมายถึง	การทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ในส่วนของการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) นั้นเลือกใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ซึ่งเป็นการหาค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรสองตัวที่เป็นอิสระต่อกัน (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2541: 314) โดยมีการกำหนดค่าตัวแปรในสมการ ดังนี้

$$r = \frac{n \sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{[n \sum X^2 - (\sum X)^2][n \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ r แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน
$\sum X$ แทน	ผลรวมของข้อมูลที่วัดได้จากตัวแปรตัวที่ 1 (X)
$\sum Y$ แทน	ผลรวมของข้อมูลที่วัดได้จากตัวแปรตัวที่ 2 (Y)
$\sum XY$ แทน	ผลรวมของข้อมูลที่วัดได้จากตัวแปรตัวที่ 1 ตัวที่ 2
$\sum X^2$ แทน	ผลรวมของกำลังสองของข้อมูลที่วัดได้จากตัวแปรตัวที่ 1
$\sum Y^2$ แทน	ผลรวมของกำลังสองของข้อมูลที่วัดได้จากตัวแปรตัวที่ 2
n แทน	ขนาดของประชากร

โดยที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จะมีค่าระหว่าง $-1 < r < 1$ ดังนี้

1. ค่า r เป็นลบ แสดงว่า X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม คือ X เพิ่มขึ้น Y จะลด แต่ถ้า X ลด Y จะเพิ่ม
2. ค่า r เป็นบวก แสดงว่า X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน คือ X เพิ่มขึ้น Y จะเพิ่มขึ้น แต่ถ้า X ลด Y จะลดลงด้วย
3. ถ้า r มีค่าเข้าใกล้ 1 หมายถึง X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน และมีความสัมพันธ์กันมาก
4. ถ้า r มีค่าเข้าใกล้ -1 หมายถึง X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม และมีความสัมพันธ์กันมาก
5. ถ้า r = 0 แสดงว่า X และ Y ไม่มีความสัมพันธ์กันเลย
6. ถ้า r มีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงว่า X และ Y มีความสัมพันธ์กันน้อย

กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2541:316)

ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	แปลผล
0.91 – 1.00	มีความสัมพันธ์ระดับสูงมาก
0.71 – 0.90	มีความสัมพันธ์ระดับสูง
0.31 – 0.70	มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง
0.01 – 0.30	มีความสัมพันธ์ระดับต่ำ
0.00	ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามจะนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

(Descriptive Statistics) และสถิติอ้างอิง (Inferential Statistic) ได้แก่

1. ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ใช้อธิบายลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากร คือ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับตำแหน่งงาน ระยะเวลาการทำงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน
2. ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้อธิบายระดับความคิดเห็นในปัจจุบันด้านต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อตารางไขว้ (Crosstab) ใช้อธิบายความสัมพันธ์ปัจจัยด้านต่างๆ ที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำของนักศึกษาระดับปริญญาโทหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตสำหรับผู้บริหาร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคล ที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำของนักศึกษาระดับปริญญาโทหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตสำหรับผู้บริหาร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
3. การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ระหว่างระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำและพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม ของนักศึกษาระดับปริญญาโทหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตสำหรับผู้บริหาร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

3.4 สถานที่ในการดำเนินการศึกษาและรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นสถานที่ในการดำเนินการศึกษาและรวบรวมข้อมูล

3.5 ระยะเวลาการศึกษา

การศึกษานี้ใช้ระยะเวลาตั้งแต่เดือนตุลาคม 2554 ถึงเดือน มิถุนายน 2555 มีช่วงเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ 2555